

Obsah

PŘEDMLUVA (Martin Kuna)	XI
SLOVO NA ÚVOD	XIII
1 DEFINÍCIA A PREDMET ŠTÚDIA	1
1.1 Stručne o histórii	1
1.1.1 Začiatky a vývoj česko-slovenskej archeobotaniky v kontexte doby	2
1.2 Kľúčové otázky a riešené tematické okruhy	4
1.2.1 Čo jedli? V akom prostredí žili?	4
1.2.2 Ako vznikli archeologické uloženiiny a ako sa do nich dostali rastlinné zvyšky?	5
1.2.3 Ďalšia odporúčaná literatúra	6
1.3 Typy rastlinných zvyškov	7
1.3.1 Rastlinné makrozvyšky	7
1.3.2 Rastlinné mikrovyšky	8
1.4 Spôsoby zachovania rastlinných zvyškov	9
1.4.1 Makrozvyšky	9
1.4.1.1 Zuhňnatenie	9
1.4.1.2 Konzervácia vodou	10
1.4.1.3 Mineralizácia	13
1.4.1.4 Odtlačky	14
1.4.1.5 Vysušenie	15
1.4.1.6 Zmrazenie	17
1.4.1.7 Ďalšia odporúčaná literatúra	17
1.4.2 Mikrovyšky	18
1.4.2.1 Peľové zrná a spóry	18
1.4.2.2 Fytolity	18
1.4.2.3 Škrobové zrná	19
1.5 Zamerania a pododborny archeobotaniky	19
2 PEĽOVÉ ZRNÁ A SPÓRY	21
2.1 Vznik a štruktúra peľových zrn a spór	21
2.2 Zachovanie peľových zrn a spór	23
2.3 Odber palynologických vzoriek v teréne	23
2.4 Extrakcia v laboratóriu	28
2.5 Palynologická analýza	29
3 FYTOLITY	31
3.1 Zachovanie fytolitov	31
3.2 Produkcia fytolitov vo vyšších rastlinách	34
3.3 Klasifikácia fytolitov	34
3.4 Fytolity v archeológii	35
3.5 Rekonštrukcia prostredia v minulosti na základe fytolitov	35

4 ŠKROBOVÉ ZRNÁ	37
4.1 Skladba, stavba a vlastnosti škrobového zrna	37
4.2 Škrobové zrná v archeológii	39
4.3 Rozklad a zachovanie škrobových zŕn	40
5 SEMENÁ A UHLÍKY	41
5.1 Metódy extrakcie rastlinných makrozvyškov z uloženín	42
5.1.1 Výber nálezov rukou z polohy <i>in situ</i>	43
5.1.2 Preosievanie (sitovanie)	44
5.1.2.1 Jemné preosievanie za sucha	45
5.1.2.2 Použitie fukára na semená	46
5.1.3 Extrakcia vodou – preplavovanie	46
5.1.3.1 Metódy ručného preplavovania	48
5.1.3.1.1 Flotácia	49
5.1.3.1.2 Premývanie	51
5.1.3.1.3 Preosievanie za mokra – klasický postup	52
5.1.3.1.4 Preosievanie za mokra – modifikovaný postup	54
5.1.3.2 Preplavovanie vo flotačnom tanku	55
5.1.3.3 Užitočné rady, typy a triky pre preplavovanie	58
5.1.4 Preplavovanie s pridaním chemikálií	63
5.2 Odber vzoriek v teréne	64
5.2.1 Stratégie vzorkovania	64
5.2.1.1 Úplné vzorkovanie	64
5.2.1.2 Účelový (úsudkový) odber vzoriek	65
5.2.1.3 Skusmý (chaotický náhodný) odber vzoriek	66
5.2.1.4 Intervalový odber vzoriek	66
5.2.1.5 Štatisticky náhodný odber vzoriek	68
5.2.1.6 Zhrnutie	69
5.2.2 Typy vzoriek a techniky ich odberu	70
5.2.2.1 Zložená vzorka	70
5.2.2.2 Bodová vzorka	71
5.2.2.3 Odber vzorky z profilu	71
5.2.2.4 Poznámky a odporúčenia	71
5.3 Identifikácia rastlinných makrozvyškov	73
5.3.1 Triedenie	73
5.3.1.1 Podvzorkovanie objemných preplavených podielov	78
5.3.1.2 Veľkosť (pod)vzorky	78
5.3.1.3 Alternatívne metódy k ručnému triedeniu	80
5.4 Základné metódy identifikácie	81
5.4.1 Semená	81
5.4.1.1 Stavba semena	81
5.4.1.2 Znaký dôležité pre archeologickú determináciu	81
5.4.1.3 Postup pri determinácii	83
5.4.2 Drevo	84
5.4.2.1 Stavba dreva a znaký dôležité pre determináciu	84
5.4.2.2 Postup pri analýze	88

5.5 Kvantifikácia makrozvyškov	89
5.5.1 Kvantifikácia semien	89
5.5.1.1 Načo kvantifikovať semená?	89
5.5.1.2 Čo počítať?	89
5.5.2 Kvantifikácia uhlíkov	90
5.5.2.1 Skóre všadeprítomnosti	90
5.5.2.2 Frekvenčné skóre	91
5.5.2.3 Hmotnosť	91
5.5.2.4 Počet verzus hmotnosť uhlíkov	93
5.6 Základná analýza dát a prezentácia výsledkov	93
5.6.1 Spôsoby analýzy	93
5.6.2 Spôsoby prezentácie dát – tabuľka alebo obrázok?	96
5.7 Porovnávacía zbierka	97
5.7.1 Zbierka semien	98
5.7.1.1 Úloha zbierky	98
5.7.1.2 Zdroje semien	98
5.7.1.3 Spôľahlivosť zbierky	99
5.7.1.4 Uskladnenie	99
5.7.1.5 Usporiadanie	101
5.7.2 Zbierka uhlíkov	101
5.7.2.1 Riadené zuhoľnatenie dreva	101
5.7.2.2 Uskladnenie a usporiadanie	102
6 KORENE A HEUZY	103
6.1 Archeologické doklady	103
6.2 Determinácia	104
6.3 Identifikácia	104
6.4 Referenčná zbierka	105
7 VLÁKNA	107
7.1 Spôsob zachovania	107
7.2 Determinácia	107
LITERATÚRA	109